

Oponentský posudek

Kochová, Julie, *Ústavní péče v Československu po roce 1948*, FHS 2018.

Diplomová práce Julie Kochové je stručně řečeno výborná, takže tím se má pozice oponenta komplikuje, ale zároveň dost usnadňuje. Téma – ústavní péče po roce 1948 – je inovativní a autorčina erudice nesporná (a totéž lze říci o zaujetí a schopnosti formulovat myšlenky). Z toho důvodu je třeba vnímat následující řádky jako „kritiku, která víceméně nekritizuje“, a když tak nikoliv fatálně. Omezím se na několik postřehů různé povahy:

1. Diplomová práce je ukotvena. Autorka zná patřičnou odbornou literaturu a jakoby mimochodem – a o to přirozeněji – upozorňuje na některé důležité metodologicko-teoretické okolnosti, jež bývají v magisterských pracích málokdy reflektovány; příkladem může být reflexe limitů vzorku narátorů (s. 33). Taková reflexe není nedůležitá, například tehdy, když mezi autorčinými narátory z řad dětí, které prošly ústavní péčí, jsou hned dva vysokoškoláci (což samozřejmě dává tušit, že vzorek nelze vnímat jako vzorek „průměrný“, ale specifický, což však nezmenšuje jeho zajímavost).

2. Julie Kochová svou diplomovou práci nazvala „Ústavní péče v Československu po roce 1948“, ale blíže pravdě je, že časovým úsekem, jemuž se *skutečně* věnuje, je doba pozdního socialismu (v jejím případě zhruba doba od poloviny 60. let dále, hlavně pak 70. a 80. léta). Přítomen je tu sice i rozbor staršího období (zajímavě tu například poukazuje k rozporu mezi deklarovanou „pokrokovostí“ marxistické ideologie – čehož součástí bylo i osvobození žen – a konzervativní praxí, neboť děti byly do ústavní péče ne zas tak zřídka umístěovány prostě proto, že žena se rozhodla chodit do práce), ale tento rozbor je v podstatě jen kontextem, vhodným rámem. Jádrem diplomové práce jsou rozhovory s lidmi, jejichž zkušenosti jsou mladšího data. Proto by možná bylo rozumnější téma zúžit (byť se tomu autorka brání), protože implicitně již zúžené je.

3. Oceňuji přiznaný interes a současně schopnost s tímto intereselem pracovat a téma pojímat – pokud možno – objektivně.

4. Rozhodnutí sestavit vzorek z typologicky dvou různých skupin (vychovatelé a děti, které prošly ústavní péčí) bylo podle mého správným rozhodnutím. Diplomová práce je díky tomu mnohem plastičtější.

5. Oceňuji také úvodní obecnější poukazy (s. 35 – 39) k problémům spojeným s pamětí a její schopností „vzpomínat si správně“ (byť se tomu autorka až na výjimky - „šťastné dětství“ - v praktické části tolik nevěnuje). Literatury (psychologické) je k tomu samozřejmě dost – od beletrie (Borges, García Márquez), přes populárně-odborné texty (např. nedávno přeložená kniha Julie Shaw *Iluze paměti*), po odborné práce, například Elisabeth Loftus *Eyewitness Testimony* atd.).

Závěrem zopakuji, že diplomová práce Julie Kochové je výrazně nadprůměrná a doporučuji ji komise k obhajobě. Navrhuji ji hodnotit stupněm výborně (1).

V Praze dne 8. září 2018

.....
PhDr. Přemysl Houda, PhD.